

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК
"ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН"
бул. „Шипченски проход“ № 52, бл. 17
София 1113, тел./fax: 02872-23-02

РД № 224/2.06.2014

e-mail: ibc@iblbas.bg

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	КН-405-00-2
дата	16.06.2014 г.

До проф. В. Добрева
Председател на
Комисията по
образованието и науката
при 42-ро Народно
събрание

СТАНОВИЩЕ

относно употребата на термините *формално учене*,
неформално учене и *информално учене* ИЛИ *самостоятелно учене*

За да се даде становище относно употребата на интересуващите ни термини, е необходима оценка на няколко фактора, от които най-съществени са следните: 1) правилност на езиковата форма на термините и 2) степен на навлизане на термините в езиковата практика.

В терминологичната теория и практика при оценяване на езиковата форма на един термин се вземат предвид няколко фактора, като най-същественият е свързан с това дали езиковата му форма насочва към неговото значение. Езиковата форма може да ориентира правилно или неправилно към терминологичното значение или да бъде слабо информативна по отношение на него. Оценката на езиковата форма на даден термин е свързана и с това

доколко тя е системна, т.е. изразява правилно системните отношения на този термин с други термини от същия класификационен ред.

Установяването на правилността на езиковата форма на интересуващите ни термини изисква тя да бъде съпоставена с техните значения, а също така и с формата на другите термини от същия класификационен ред. При тази съпоставка стигнахме до следните изводи:

1. По отношение на термина *формално учене*.

С този термин се означава обучение, което представлява организирана форма на учене в рамките на официалната образователна система, като за резултатите от него се издава официално признат държавен документ. Първата съставка на термина *формален* има значение в българския език „Който се отнася до формата, който засяга само формата на нещо“ (*Български тълковен речник. Четвърто издание. Допълнено и преработено от Д. Попов. „Наука и изкуство“, 2008*). Очевидно съставката *формален* не носи информация за значението на термина и поради това е слабо информативна. Възможно е да бъде създаден български преводен еквивалент на съответния английски термин *formal learning*, който да включва като първи компонент дума, чиято езикова форма да е информативна по отношение на значението на термина. Като се вземе предвид обаче това, че терминът няма синоним, вече е навлязъл в езиковата практика и е възприет в нормативните документи на български език, то употребата му може да се определи като *допустима*.

2. По отношение на термина *неформално учене*.

С този термин се означава обучение, което се реализира като

организирана дейност в организации извън официалната образователна система. Съставката *неформален* означава „Който няма официален, институционализиран характер“ (Ем. Пернишка, Д. Благоева, С. Колковска, *Речник на новите думи и значения в българския език*, „Наука и изкуство“, 2001). Съставката *неформален* насочва към значението на термина, свързано с обучение, което се придобива извън държавните институции. Може да се направи изводът, че езиковата форма на термина *неформално учене* насочва правилно към неговото значение, поради което употребата на този термин е препоръчителна.

3. По отношение на термините *информално учене* и *самостоятелно учене*. С тези два синонимни термина се означава неинституционализирано, неорганизирано и несистематизирано натрупване на знания, умения и компетентности. В случая придобиването на знания се извършва в процеса на живеене и при придобиването на житейски опит от всякакъв характер.

Едновременното използване в езиковата практика на двата синонимни термина предизвиква затруднения и би следвало да се даде предпочитание само на единия от тях. Становището на Института за български език по отношение на тяхната употреба, изразено и в отговор на други запитвания, е, че трябва да се предпочете терминът *самостоятелно учене*. Основната причина за това е, че съставката *информален* не само не насочва към значението на термина, но е и *подвеждаща* при сравнение с термина от същия класификационен ред *неформално учене*.

Термините *неформално учене* и *информално учене* означават две различни понятия, обаче имат еднакъв смисъл, т.е. еднакво значение на езиковата форма поради еднакия смисъл на техните

първи компоненти *неформален* и *информален*. Поради общата основа на тези компоненти разграничението между езиковата форма на двата термина би трябвало да се носи от представката *не-* и съставката *ин-*. Съставката *ин-* обаче се среща, макар и рядко, в заети думи със значение „не“ (а също и с други значения, които нямат отношение към разглеждания случай). Вследствие на това компонентите *неформален* и *информален* са абсолютно равнозначни – означават отсъствие. Означаването на две различни понятия с названия, които съвпадат по смисъл, е **абсолютно недопустимо явление в терминологията**. Поради тази причина смятаме, че компонентът *информален* в съпоставка с *неформален* е неправилен и изкривява информацията, която се носи от термина.

Съвпадането по смисъл на езиковите форми, чрез които са изразени термините *информално учене* и *неформално учене*, е напълно достатъчно, за да не бъде препоръчван терминът *информално учене* и да бъде отдадено предпочитание на термина *самостоятелно учене*.

Изразеното тук становище е съгласувано с мнението на водещия специалист по терминология у нас чл.-кор. проф. д.ф.н. М. Попова.

12. 06. 2014 г.

Изготвили становището:

Доц. д-р С. Колковска

Гл. ас- д-р Е. Петкова

